

From Arabic to Persian and Halfway Back
Again: Naṣr Allāh Munshī's *Kalīla and Dimna*

Theodore S. Beers

5 April 2023

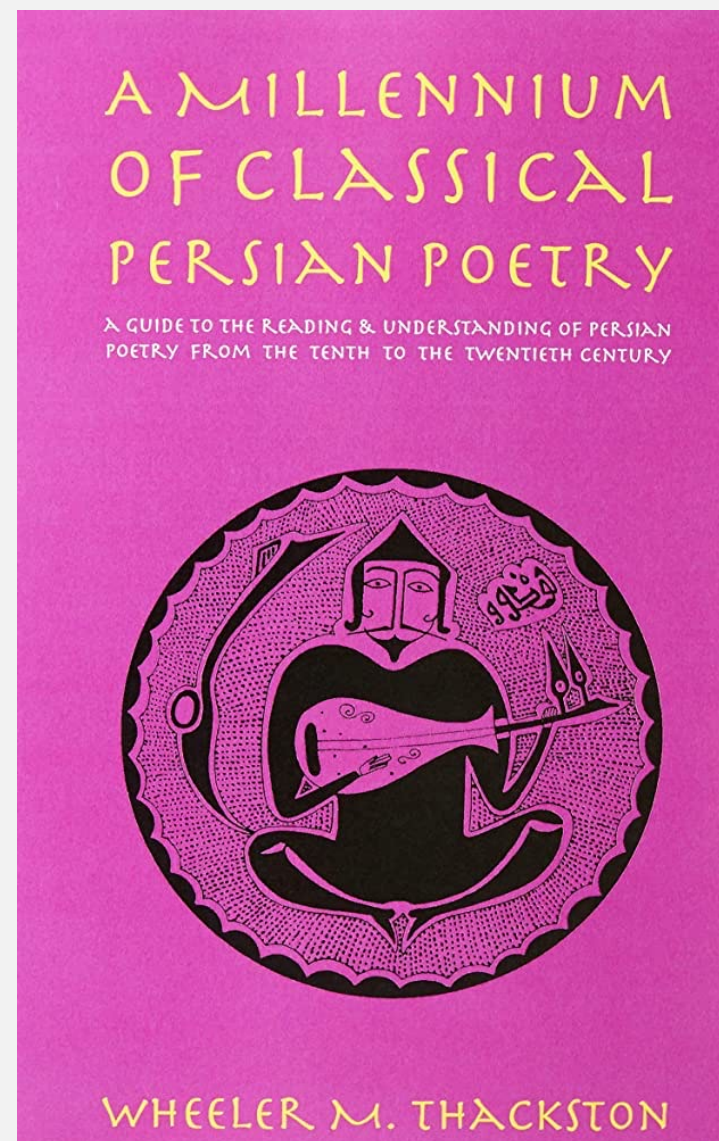
About this Lecture

- We will explore a version of *Kalīla and Dimna*, the classic book of fables that was translated, in some form, into virtually every literary language of the Old World.
- My focus is on the Persian rendition by Naṣr Allāh Munshī, written ca. 540/1146 under Ghaznavid patronage.
- Naṣr Allāh's version was based on the Arabic of Ibn al-Muqaffa' (d. ca. 139/757), but the text is greatly enriched with quotes from the Qur'an, *ḥadīth*, Arabic and Persian poetry, etc.
- As influential as this work was within the Persian literary tradition, its reception has been surprisingly complicated...

Stronger Discourse around Classical Persian Poetry

- We have, for better or worse, a framework for the development of classical Persian poetry.
- In the 4th/10th and 5th/11th cs., there is the age of the panegyric ode (*qaṣīda*), epic/historical verse (esp. the *Shāhnāma*), and the quatrain (*du-baytī*).
- From the 6th/12th c., we see the flourishing of the verse romance (in *mašnavī* form), e.g., by Niẓāmī Ganjavī (d. ca. 605/1209); and mystical narrative verse, e.g., by ‘Aṭṭār (d. ca. 618/1221) and Rūmī (d. 671/1273).
- Also in the 6th/12th c., the love lyric (*ghazal*) rises to popularity, esp. via Sanā’ī (d. probably in 525/1131).
- Finally,* in the 7th/13th and 8th/14th centuries, the *ghazal* is elaborated further by Rūmī, Sa‘dī (d. ca. 690/1291), and Ḥāfiẓ (d. ca. 792/1390).
- There are also textbooks that make teaching this straightforward...

I.B. TAURIS

A HISTORY OF
PERSIAN LITERATURE

V

General Editor – Ehsan Yarshater

PERSIAN
PROSE

Edited by Bo Utas

Relative Fragmentation of
Classical Prose

- *Despite an abundance of excellent scholarship, it is more difficult even to speak of classical Persian prose as a single category.*
- With classical poetry, we recognize a diversity of forms, genres, etc., but there is nonetheless an overarching field and discourse.
- What would be included under the umbrella of classical Persian prose literature? All forms of prose writing? Would that be useful? Or should we draw more restrictive boundaries?
- Scholars studying Persian prose texts of various kinds are often working in rather separate niches. Some might not consider themselves to be in the field of Persian literature *per se*.

Classical Persian Historical Writing

- Histories represent arguably the dominant subcategory of prose writing in the early centuries.
- Scholars who have worked in this area include Julie Scott Meisami, Sholeh Quinn, Jahānbakhsh Šavāqib, Tilmann Trausch, and Charles Melville.
- Prominent works include Bal‘amī’s adaptation of the history of al-Ṭabarī (mid to late 4th/10th c.); the *Tārīkh-i Sīstān* (mid to late 5th/11th c.); and the *Tārīkh-i Bayhaqī* (470/1077).
- Notably, specialists in Persian historiography are often focused more on history than on the literary dimension.

CAMBRIDGE TEXTS
IN THE HISTORY OF
POLITICAL THOUGHT

Louise Marlow

MEDIEVAL MUSLIM MIRRORS FOR PRINCES

An Anthology of Arabic, Persian
and Turkish Political Advice

Courtly Advice Literature

- This is another key category of Persian prose writing, from the early period onward.
- Prominent works include the *Qābūs-nāma*; Niẓāmī ‘Arūzī, *Chahār maqāla*; Niẓām al-Mulk, *Siyāsat-nāma* (a.k.a. *Siyar al-mulūk*); and, in a sense, Sa‘dī’s *Būstān* and *Gulistān*.
- Researchers active in this area include Louise Marlow, Nasrin Askari, Mohsen Zakeri, and Neguin Yavari.
- Courtly advice literature *has* attracted significant attention from scholars within the field of Persian literature studies.

Classical Persian Scientific Writing

- This is one of the more capacious and difficult-to-define subcategories of Persian prose literature.
- Noteworthy texts include, in the field of geography, the *Ḥudūd al-‘ālam* (late 4th/10th c.); in the field of medicine, the *Zakhīra-yi Khwārazmshāhī* (ca. 1110 CE) of Ismā‘īl Gurgānī; and, in the field of Persian prosody, Shams-i Qays Rāzī’s *al-Mu‘jam fī ma‘āyīr ash‘ār al-‘ajam* (mid 7th/13th c.).
- Scholars working in this area include Matthew Melvin-Koushki, Justine Landau, Ali Gheissari, Živa Vesel, and John Perry.
- Scientific writing can be defined so broadly that some constituent genres would be of clear interest to literature scholars, while others would be the domain of, e.g., historians of science.

Routledge Handbook on the Sciences in Islamicate Societies

Practices from the 2nd/8th to the 13th/19th Centuries

Edited by Sonja Brentjes

Associate Editor: Peter Barker, Assistant Editor: Rana Brentjes

Authors with Prose Works in Both Persian and Arabic

These are just a few of the most prominent examples.

- Abū al-Rayḥān al-Bīrūnī (d. ca. 1050 CE): wrote mostly in Arabic, but see his Persian work on astrology, *Kitāb al-Taḥḥīm li-awā'il ṣinā'at al-tanjīm*
- Abū Ḥāmid al-Ghazālī (d. 505/1111): has a few Persian works, most notably the *Kīmīyā-yi sa'ādat*
- Naṣīr al-Dīn al-Ṭūsī (d. 672/1274): the *Akhlāq-i Nāṣirī* is, of course, in Persian

How to arrange these categories is a problem which has cost me a good deal of thought. Nearly all those who have written on Persian literature have paid an amount of attention which I regard as excessive and disproportionate to poetry and *belles-lettres*, and have almost entirely ignored the plainer but more positive fields of history, biography, theology, philosophy and the ancient sciences. If we understand literature in the narrower sense as denoting those writings only, whether poetry or prose, which have artistic form, there is, no doubt, some justification for this view; but not if we take it in the wider sense of the manifestation in writing of a nation's mind and intellectual activities. Still, in deference to the prevalent view, we may begin this general survey of the recent literature of Persia with some consideration of its poetry.

Excessive
attention devoted
to Persian poetry.

Privileging of Poetry over Prose

- In practice, the terms “classical Persian literature” and “classical Persian poetry” are often used interchangeably.
- It would be a losing battle to try to counteract this lopsided focus; but we can recognize that it hampers our ability to conceptualize and study classical Persian prose.

Difficulty of Contextualizing Naṣr Allāh's *Kalīla and Dimna*

- The lack of an overarching framework for the development of Persian prose literature enhances the difficulty of placing a work like Naṣr Allāh Munshī's *Kalīla and Dimna* in context.
- Naṣr Allāh was working in the mid 6th/12th c.—not the very earliest period—yet, within a postulated category of “artistic prose” (*naṣr-i fannī*) or “ornamented prose” (*naṣr-i maṣnū‘*), his book is viewed as a foundational text.
- We can make some progress, however, by situating Naṣr Allāh's work within the textual tradition of *Kalīla and Dimna*, and by paying attention to his borrowing from the conventions of Arabic *adab* literature.

Kalīla and Dimna: Basic Details

- The origins of this book of (mostly animal) fables lie in Sanskrit texts, esp. the *Pañcatantra* (*Five Treatises*) and the *Mahābhārata*.
- Over time, the contents of the book grew such that it contains—depending on the version—roughly fifteen fable-chapters.
- *Kalīla and Dimna* was, as far as we know, translated into Middle Persian in the late Sasanian period.
- The translation into Arabic by Ibn al-Muqaffa' (d. ca. 139/757) is a crucial moment: this version leads to almost all further translations.
- With the loss* of the Middle Persian text, the Arabic also became the basis for translations “back” into New Persian.

مثم ثم لا اخذ والله من اقا ويلهم الاعن شئت ورضا وان بر
كل من عرف ذلك منه فان الراي والحزم في الاتقا والافتداه اهل

السعادة ايضا اب الاستد والتور

باب الانجاش عن امر دمنه

قال الملك للعالم ود سمعت حديثك عن الواشي المختال الماهز
بالحلابه كيف اسد لعن بالشبه حتى زال الموده وادخل
مكافها العذوه حدى ما كان من معدر دمنه للاسد وحنو

حتى راجع الاسد رايه في امر التور وادخل التهمه على دمنه وامن
به ان يغفل شرقله وكيف اطلع على عدوه وما كان تحت التوادل

بها قال الفيلسوف وحدنا في الاحداث ان الاسد لما

قتل التور ندم على معاجلته اياه وكره منته وحبته وكان
يطيل مسامره اصحابه ليقطع عن نفسه حد شهر بعض ما دخله

من الحزن والكابه وكان من قرابه الاسد من كان رازكهم
اصحابه عليه واحصه عندهم منزله واطولهم به خلوه في الليل

والنهار التور انه امس دات ليله عند الاسد بعد قتل التور
ارض

عينا

New Persian Versions of *Kalīla and Dimna*

- Prose, from the Arabic, by Abū al-Faḥr Bal‘amī (d. 329/940), under Samanid patronage; not extant
- Verse, by the poet Rūdakī (d. ca. 329/940–41), also under Samanid patronage; snippets extant
- Prose, from the Arabic, by Naṣr Allāh Munshī, under Ghaznavid patronage, ca. 540/1146; ed. Mīnuvī
- Prose, from the Arabic, by Muḥammad al-Bukhārī, for a Seljuk *atābeg* of Mosul, late 1140s CE; ed. Khānlarī and Rawshan
- Verse, based on Naṣr Allāh’s version, by Qānī’ī Ṭusī, in Seljuk Anatolia, ca. 658/1260; ed. Todua
- Prose, based partly on Naṣr Allāh’s version, by Ḥusayn Vā‘iz Kāshifī, in Timurid Harāt, end of 9th/15th c.; ed. Rawshan

این پادشاه دین د از در مکارم خاندان مبارک و فضایل ذات
 بی نظیر پادشاهان و ملوک دهر ماضی و باقی از ان ظاهر ترست
 که بندگ از یاد زان بطاب و اسباب کجاست افند
در صد هزار مرتبه هر یک از این روزگار
 همین مثال داد واسم وصیت نوبت مهابون که روز باز از فضل
 و نراعت است بر امتداد ایام موبد و مخلص کرد ایند تعالی
 نهایت تمت ملوک عالم ز امطالع دولت و سبب اقبال و سعادت
 این پادشاه بنده بر روز کناد و انواع تمنع و بر خور داری از موسم
 جوانی و ثمرات ملک از زانی داراد مینته و سعه جوده

مفتخ کتاب

۱۲ **بزان ترتیب که این المقتع آورده است**

بسم الله الرحمن الرحيم
 جنز کوید ابو الحسن عبد الله بن المقتع رحمه الله بن احمد
 باری عز الله و در روز بر سید صلی الله علیه که ایند تعالی
 و تبارک بحال قدرت و حکمت عالم را بیا فرید و ادیبان را بفضل
 و منت خویش مرتبت عقل و رجحان خرد از دیگر جانوران متمیز
 کرد ایند نیز که عقل بر اطلاق کلید خیرات و بای بند خیرات
 و سعادت است و مصالح معاش و معاد و دوست گامی دنیا
 و رستگاری آخرت بدو باز بسته است و این در نوع است یکی
 غریبی که ایند تعالی از زانی د از در و دوم مکنتب که از روی بخار د

Special Features of Naṣr Allāh's Translation

- The stories are translated from the Arabic into an elegant Persian prose style.
- Quotes from other sources, in Arabic and Persian, are integrated extensively. Naṣr Allāh often use quotes to illustrate points and buttress arguments (i.e., as *shawāhid*).
- Many of the references are to qur'anic verses and *aḥādīth*.
- A large amount of Arabic and Persian poetry is also quoted; most can be traced to well-known poets, but some is original.
- This mixing of prose and verse, of narrative and asides, of material from diverse genres, is characteristic of *adab* literature.

مفید نباشد ایزد تعالی و تقدس کافه، مؤمنانرا توفیق طاعت کلمات کنه
وسعادت مدایت ارزانی داراد و امداد ارشاد باقوال و افعال هر یک
مقرون کرد اباد بتمه وسعت و جوده و حسبنا الله و نعم الوکیل صلوات
علی محمد و آله الطیر الطاهرین

بَاب

النَّاسِکِ وَابْنِ عَرَسِ

رای گفت بر من را که شنودم داستان کسی که بر مراد خویش قادر گردد
و در حفظ آن افعال نماید تا در سوزندامت افتد و بموت غرامت
ماخوذ شود اکنون بیان کن مثل ابک در امضا، غرامت تجلیل
روادارد و از فواید تفکر و تدبیر غافل ماند عاقبت کار و خاتم عالم با رسد
فَهَيْتَاكَ وَالْأَمْرَ الَّذِي أَنْتَ سَعَيْتَ مَوْلَاهُ فِي ضَاوِقَاتِ عَلِيٍّ الْمَصْلُوحِ
دورانی که ایزد تعالی را شامی قال **النبی علیہ السلام**
و هر که بنا، کار خود بر قاعده خرد و ثبات و بنیاد چزم و وقار تقد
عواقب اعمال او مبنی بر بلامت و مقصود بر بندامت باشد و سنوده
خصل که ایزد تبارک و تعالی آدمیانرا بدان آراسته کرد ایند
جمله و فضیلت و وقار است زیرا که منافع آن عام است
و فواید آن خلائق را شامل قال **النبی علیہ السلام**

“What should be stressed, however, is that the prose style of the Persian *Kalila wa Demna* did not evolve gradually from some earlier form of prose. Rather, it was invented by Naṣr-Allāh, who, drawing on his own family and administrative backgrounds, created it. The idea that all literary innovations must evolve over time, a relic of 19th-century habits of thought, underestimates the profound impact that an individual may have upon one or more aspects of his society. Naṣr-Allāh was such an individual.”

– Mahmoud Omidshafar, *Encyclopædia Iranica*

Naṣr Allāh qua Singular Figure

- It is difficult to think of Naṣr Allāh’s way of writing as emerging from a tradition of Persian prose literature.
- His weaving-in of references to scripture, poetry, etc.; his seamless shifts between Persian and Arabic; his use of what was, for the time, ornate sentence structure: we do not have much sense of precedent for these features.
- Looking to the Arabic tradition, however, might help.

A Profusion of Prefaces

الباب الثاني	
الباب الثالث	الثاني في روية الطبيب
الباب الرابع	الثور والاسد
الباب الخامس	الفحص عن امر دينة
الباب السادس	الحمامة المطوقة
الباب السابع	البوم والغراب
الباب الثامن	القدر واليسلخانة
	الناسك وابن عرس

- The first “real” chapter in *Kalila and Dimna* is that of “The Lion and the Ox” (*al-asad wa-l-thawr*), but this tends to come after at least four prefatory/introductory sections.
- There is, in some versions, a preface attributed to one “Alī ibn al-Shāh al-Fārisī,” or “Bihnūd ibn Sahwān.”
- The preface of Ibn al-Muqaffa‘ is almost always included.
- Also standard is the story of the voyage of Burzūya, the Iranian physician sent to India as an emissary of the Sasanians to retrieve the book of *Kalila and Dimna*.
- Burzūya’s autobiography is presented in a separate chapter.
- Plus other prefaces, depending on the specific version...

Naṣr Allāh's Preface: Overview

- Naṣr Allāh added an unusually substantial new preface to *Kalīla and Dimna*; it is comparable in length to some of the longer fable-chapters in the book.
- There are three main purposes of this section: to praise the Ghaznavid dynasty and dedicate the work to Sultan Bahrāmshāh (r. 510–47/1117–52); to explain the motivations behind the translation project; and to argue for the value of *Kalīla and Dimna* as a work of practical ethics, esp. within a framework of just Islamic kingship.
- As with all chapters in the book, but perhaps to a greater degree than elsewhere, Naṣr Allāh writes in an “adorned” style and adds many quotes from the Qur’an, *ḥadīth*, poetry, etc.

ان الله وملائكته يصلون على النبي يا ايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما
وجوزي بايت له اين ملت محمد باشد و ملك اين امت همه افاق و نيا برسد
و صدق ابن خيبر كه بلي از معجزات باقى است جهانيا نرا معلوم شود قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم زويت الى الارض مشارقها ومغاربها وسيدبلغ ملك منى
ما زوى لي منها خلفا مصطفىا عليه السلام در امر و نفع و جعل وعقد ^{دست} ^{دست} ^{دست}
و فرمانى مطلق ارزاني داشت و مطاوعت اشا نرا بطاعت خويش و طاعت
رسول عليه السلام ملحوظ كردايتد چيشت قال عز وجل يا ايها الذين
آمنوا اطيعوا الله واطيعوا الرسول واولى الامر منكم ^{چه تفهيد شرح}
و اظهار شعائر چو چي سياست بادشاهان چي ن دار بر روى روزگار محمد نماند
و مدت از قرون بانها عمر عالم صورت نيند و اشارت حضرت نبوت بدان اوست
الدين و الملك تو امان و حقيقت بيايد شناخت
^{كيش} ^{و بادشاهي} ^{مهم شخصه} ^{با} كه بادشاهان اسلام سايه
آفريدگار زند عزت اسمه كه روى زمين بنور عدل ايشان جمال كيرد و بهيبت ^{شكوه}
ايشان آبادانى جهان و ناليف اهو متعلق باشد كه بفتح تا و يا جلالت عبادت
آن اثر نتواند بود كه مصابت شمشير را و الكراين مصيبت بر نسيان وقت رعايت
نياقى نظام كارها كسيست كه شتى و اختلاف كلمت در ميان امت سدا ملك
و جنانك در طبايع مرئوس هر كسى براى خويش در مهمات اسلام مداخلت

Sūrat al-Aḥzāb, verse 56

ḥadīth

Sūrat al-Nisā', verse 59

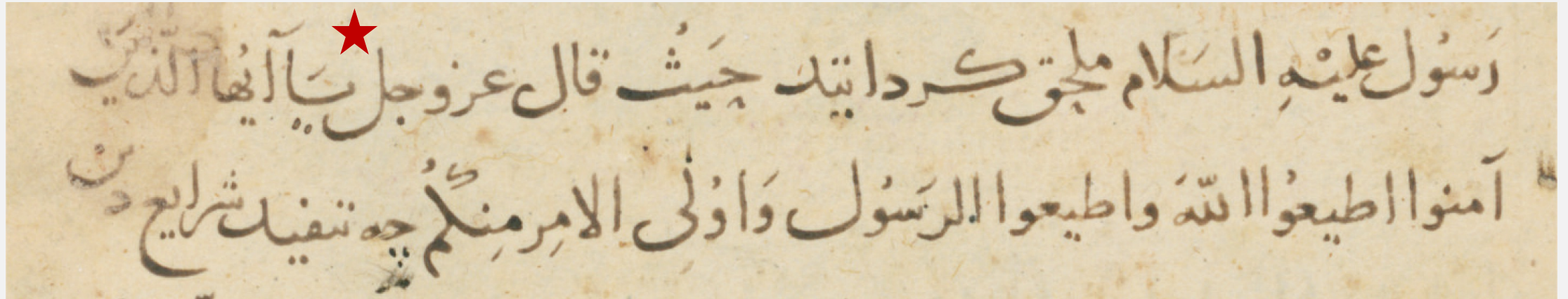
(pseudo-) ḥadīth

This is fol. 2v from Ms. or. oct. 4046, dated 683/1284, at the Staatsbibliothek zu Berlin. The ms. features interlinear translation of most (non-qur'anic) Arabic quotes.

وَصَدَقَ مِنْ خَيْرِ لَيْلِي أَوْ مَعْجَرَاتِ بَاقِيَةِ اسْتِجْمَانِنَا مَعْلُومٌ شُودَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ زُوِيَتْ لِي الْأَرْضُ مَشَارِقُهَا وَمَغَارِبُهَا وَسَيَبْلُغُ مَلِكُ أُمَّتِي
مَا زُوِيَ لِي مِنْهَا؛ خَلْفًا مُصْطَفَى رَاعِيَهُ السَّلَامُ دَرَامٍ وَنَهَى وَجِلَّ وَعَقْدٌ دَسِيٌّ لِي كِتَابُهُ

*zuwiyat lī al-ard fa-ra'aytu mashāriqahā wa-maghāribahā wa-sa-yablugh mulk
ummatī mā zuwiya lī minhā*

“The earth was shown to me, and I saw its east and its west, and the kingdom
of my community will reach what was shown to me.”

*yā ayyuha lladhīna āmanū aṭī'u l-lāha wa-aṭī'u r-rasūla wa-uli l-amri
minkum*

“O believers, obey God, and obey the Messenger and those in authority
among you.”

– Sūrat al-Nisā', verse 59

آفرید کارند عتراسمه که روی زمین بنور عدل ایشان جمال گیرد و بهیبت و شکوه
ایشان آبادانی جهان و تالیف احوال متعلق باشد که بهیچ تاویل حلاوت عبادت را
آن اثر نتواند بود که مهابت شمشیر را و اگر این مصلحت بر من سیاق و رعایت

*bi-hīch ta'vīl ḥalāvāt-i 'ibādat rā ān aṣar na-tavānad būd kih
mahābat-i shamshīr rā*

“The sweetness of worship cannot in any sense have the same effect as fear of the sword.”

الدِّينُ وَالْمَلِكُ تَوَاقُفٌ ۖ وَحَقِيقَتُ بِيَا بَدِشْنَاخْتِ
كَيْشِ وَبَادِشَاهِي هَمَّ شِكَمَنْدِ ۖ لَهُ بَادِ شَاهَانِ اسْلَامِ سَايَهُ
آفَرِيدِ كَارِزَنْدِ عَرَا سَهْ لَهُ رَوِي زَمِينِ بِنُورِ عَدَلِ اَيْشَانِ جَمَالِ كِيرِدِ وَبِهَيْبَتِ وَشُكُوهِ

al-dīn wa-l-mulk taw'amān

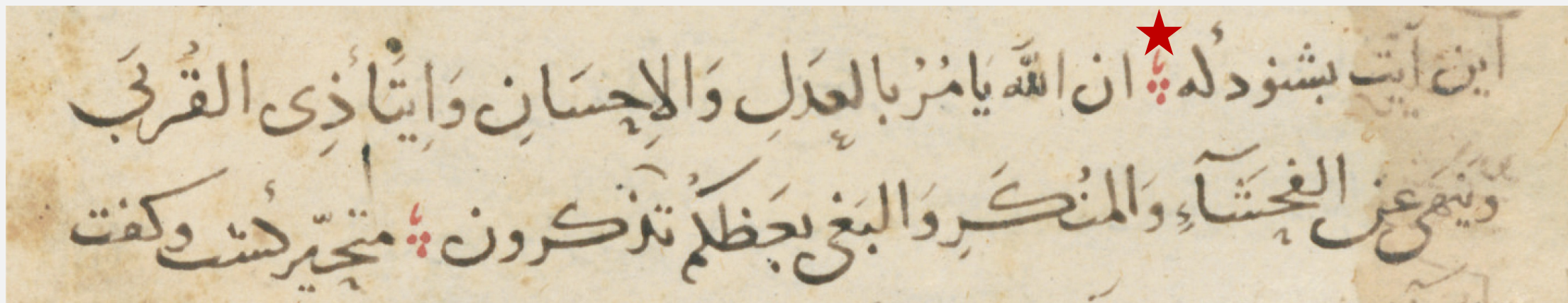
kīsh va pādshāhī ham-shikam-and

“Religion and kingship are twins.”

در نتوانند یافت و خواطر بکنند آن نتوانند رسید **قوله** تعالیٰ **إِنَّمَا خَشِيَ اللَّهَ**
من عبادہ العلماء بحکم این مقدمات روشن می گردد **له دین بی ملک ضایع است**
و ملک بی دین باطل و خدای تعالیٰ جلّت قدرته چنین می فرماید: **لَقَدْ أَرْسَلْنَا**

dīn bī-mulk zāyi‘ ast va mulk bī-dīn bāṭil

“Religion without rule will go to waste, and rule without religion is baseless.”

*inna l-lāha ya'muru bi-l-'adli wa-l-iḥsāni wa-ītā'i dhi l-qurbā,
wa-yanhā 'ani l-faḥshā'i wa-l-munkari wa-l-baghy; ya'izukum,
la'allakum tadhakkarūn*

“Surely God bids to justice and good-doing and giving to kinsmen; and He forbids indecency, dishonor, and insolence, admonishing you, so that haply you will remember.”

– Sūrat al-Naḥl, verse 90

له پس از کتب شرعی در مدت عمر عالم از آن پر فواید تر کتابی ننکرده اند بنا بر ابواب

pas az kutub-i shar'ī, dar muddat-i 'umr-i 'ālam, az ān pur-favāyid-tar kitābī na-karda-and
“After the books of religious law, in the span of the life of the world, they have not made a book more beneficial than this.”

آن
خواص مردمان برای شناخت تجارب بدان مایل باشند عوام هم بسبب هزل

siyāsat-i pādshāhān rā dar zabṭ-i mamālik bi-shunūdan-i ān madadī va malāzī tavānad būd
“For the governance of kings, in controlling their domains, there could be assistance and refuge in hearing [these fables].”

و بحقیقت آن خرد
لک
و حصافت و کنج تجربت و ممارست است هم سیاست پادشاهان را در ضبط ممالک
بشنودن آن مددی و ملاذی تواند بود و هم اوساط مردم را در حفظ ممالک

شود و محاسن این کتاب را نهایت نیست و کدام فضیلت ازین فراتر له از امت
بامت و ملت به ملت رسید و مردود نکشت و چون بادشاهی بکبری انوشروان

*kudām faẓīlat az īn farā-tar kih az ummat bi-ummat va millat bi-millat
rasīd va mardūd na-gasht*

“What excellence could be higher than this, that [the book] passed from religious community to religious community, and from nation to nation, and was not rejected?”

Reviewing Naṣr Allāh's Argument

1. Religion cannot flourish in the world without being joined to political authority (nor could kingship have a legitimate basis other than through religion).
2. Justice is the most important virtue for rulers to cultivate.
3. In order to be instructed in the path of justice and sound governance, one should study *Kalīla and Dimna*, a uniquely valuable repository of practical ethical wisdom.

wa-khayru jalisin fi z-zamāni kitābū

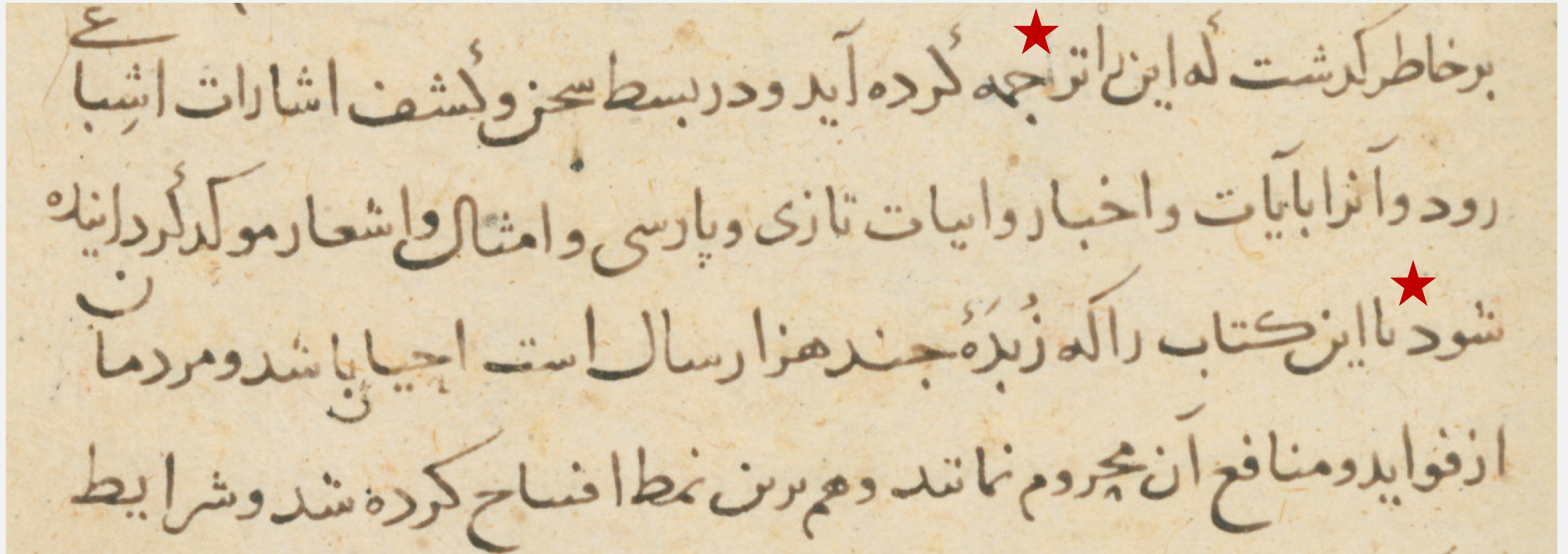
va bihtarīn ham-nishīn dar zamāna kitāb ast

“The best table-companion of the age is a book”

– al-Mutanabbī (d. 354/965)

tarjuma karda āyad va dar baṣṭ-i sukhan va kashf-i ishārāt ishbā'ī ravad

Kalīla and Dimna “should be translated and, in the explanation of its speech and the unveiling of its allusions, a sufficient measure should be reached.”

*tā īn kitāb rā kih zubda-yi chand hazār sāl ast ihyā'ī bāshad va mardumān az
favāyid va manāfi'-i ān maḥrūm na-mānand*

“That this book, which is the choice extract of a few thousand years, might be revived, and [that] people will not be deprived of its uses and benefits...”

Naṣr Allāh's Use of Arabic Sources

- Naṣr Allāh mentions the *Ghurar al-siyar* of al-Thaʿālibī (d. 429/1038). It is not farfetched to suggest that he would also have been familiar with the *Yatīmat al-dahr*.
- Also cited explicitly is the *Kitāb al-masālik wa-l-mamālik*—almost certainly the work by al-Iṣṭakhrī (d. after 340/951–2).
- The pseudo-*ḥadīth* that “religion and kingship are twins” *may* have been taken from al-Ghazālī's *Iḥyā' ʿulūm al-dīn* (though there are various sources for it).
- Similarly, the anecdotes that Naṣr Allāh relates about the caliph al-Manṣūr (r. 136–58/754–75) are probably drawn from al-Ṭabarī (d. 310/923), or from Balʿamī (d. 990s CE).
- Many of the lines of classical Arabic poetry quoted in this version of *Kalīla and Dimna* are found in the *Dīwān al-ḥamāsa* of Abī Tammām (d. 231/845–6). Naṣr Allāh may have used this anthology, or something more recent that also draws on it.

The Ascetic and the Guest (*al-nāsik wa-l-dayf*)

- This fable, which occurs late in the book, is about the folly of trying to abandon one's proper position in the world to follow a different lifestyle.
- A pious ascetic is visited by a traveler. The guest is so taken with the ascetic's Hebrew tongue that he begs to learn it.
- This is a mistake: the guest will not be able to learn a new language, and he risks losing his mother tongue in the process.
- To emphasize this point, the ascetic tells the guest the story of a crow that tried, and failed, to learn to walk like a partridge.
- There is a broader sociopolitical message about maintaining the order of things—and Naṣr Allāh seems interested in this.

تا فواح و خواتم امور ایشان بنام نیکو و ذکر باقی متجلی باشد و در دنیا و آخرت
از تبعات بر کرداری مسلم ماند و الله یعدی منشا، الی صراط مستقیم حسب الله و نعم

باید
تفاوت
سراپا
تفاوت
تفاوت
تفاوت

النَّاسِکُ وَالضَّیْفُ

رای کفت بر همین راکه شنودم داستان و مثل بر کرداری عاقبت که در
ایضا علونماید و چون مثل آن آزموده شد در بنابه توبه و امانت کرد

هر که عاشق راه چاره است

توبه او که بید در واره است

الکون باز نمای داستان آن که پیشه خود را بگذارد و چهره قوی در اختیار
و چون از ضبط آن عاجز آید رجوع بکار خویش میسر نکرده و متأسف

و متحیر ماند بر مین جواب داد که **لِکُلِّ عَمَلٍ رِجَالٌ**

هر که از سمت موروث و هنر کسب اعراض نماید و خویشتر در کار

افکنده در خور چاک و موافق اصل او نباشد لاشک در مقام تردد

و چیت افتد و تلف و تجسس سود ندارد و بار کشتن او بکار خویش نرسد برین در هر چند

الْحَرَفَةُ لَا تَنْسَى وَلَکِن دَقَائِقُهَا تَنْسَى

پشت **فرا موش بشود** و **لکن دقایق آن** **فرا موش شود**

مرد با پر که بر عرصه عمل و جاده چهره خویش ثبات قدم ورزد

ط

فما كان صرع مصر وفا عن من الناس لوضيحه كاللوه الى صرفت لما
 لقب في غلبها حتى تركت اكل العوم وترك اكل القان لعول الشعير
 واهلت على العاده و التمسك والناس ارجوا السطن في ذلك مرغهم فانه
 مل بالارضا له لسك بلا رصه لغتوك ولان له اليه فاداهو العذاب والعق
 رضا الله سبحانه وتعالى ورجي للناس ايضاً باب اللوه والشعر
باب الناسك وضيئه
قال ديثلم الملك لما بالفسوف قد سمعت مقالك فادارت ان
 حدثني عن يدع عليه الذي سآكله وبلوه به صعدا ذلك لي غير من
 الاعمال ولا يدركه وسمى عمله الذي كان يحسنه مضرحرنا **قال**
سيدنا عوانه كان يارض الكرح باسك فاضاقه صيت يوم من الايام
 فدعى الناسك لصنه تملطونه عندهم فاكلانه صعا **قال الضيف**
 للناسك ما اخل هذا العس والطيبه واستار رضا التي سآكلها نارض يخلع
 انه اذ لم يكن عندنا قد اقبينا بعرض من الثمان فانه من نقد على الترفيع
 من العاز فاحاحته الى الترمع وخامته وانه موافقه للمحمد **قال له**
الناسك انه لا عده سجداً من ارجاح الى ما لا احد ولا مد على الضيف عنه

135
 فيخرج عليه من قبل ذلك وعنه ما نصبه وانت سيد الجحد ادعت باحد
 وزهدت فيما لا تحب وصنيت نفسك عنه ورضت ما تحب وكان الناسك
 يحكم بلسان العرابيه واسمى الضيف كلاله واعجبه فكلمه ان يعده
 وعاج نفسه على ذلك انما نام بحسنه **قال الناسك** لصنه ما احللك
 ان تقع فيما تركت من كلاله وسكنا من علمهم كلاله العرابيه ما وقع من العرب
 من **قال الضيف** وكيف كان ذلك **قال الناسك** رعو ان عزنا
 راى في حمله وهي درج واجتبه مسيبتها وطبع في تعلمها وارض نفسه علمها لم
 تدرك على احكامها فانصرف الى مسيبتها التي كان عليها فاداهو لا يحفظها
 فصار خير من مترد لم يدرك ما طلب ولم يحسن لما كان في يديه حطاً وانما
 صرت لك هذا المثل لعلم اليك خلق ان تركت لتنازك وكلفت علم ما لا
 يتناكك من كلام العرابيه لا تتركه وان سمع الذي كان في يدك من
 غيره فانه يدقيل بعد حاهلاً من طلب من الامر ما لا يشبهه وليس من
 اهله ولم يدركه اباه ولا احد من قبلة ولا امر من مثله **قال الفيلسوف**
الملك والوالاه في له تعاهد هم الرعيه في هذا وانشاهه الوم واسواقدين
 لان سقل الناس من بعض المنان وتكرم منها ما قد لوه وجر العرابيه

136
 فيخرج عليه من قبل ذلك وعنه ما نصبه وانت سيد الجحد ادعت باحد
 وزهدت فيما لا تحب وصنيت نفسك عنه ورضت ما تحب وكان الناسك
 يحكم بلسان العرابيه واسمى الضيف كلاله واعجبه فكلمه ان يعده
 وعاج نفسه على ذلك انما نام بحسنه **قال الناسك** لصنه ما احللك
 ان تقع فيما تركت من كلاله وسكنا من علمهم كلاله العرابيه ما وقع من العرب
 من **قال الضيف** وكيف كان ذلك **قال الناسك** رعو ان عزنا
 راى في حمله وهي درج واجتبه مسيبتها وطبع في تعلمها وارض نفسه علمها لم
 تدرك على احكامها فانصرف الى مسيبتها التي كان عليها فاداهو لا يحفظها
 فصار خير من مترد لم يدرك ما طلب ولم يحسن لما كان في يديه حطاً وانما
 صرت لك هذا المثل لعلم اليك خلق ان تركت لتنازك وكلفت علم ما لا
 يتناكك من كلام العرابيه لا تتركه وان سمع الذي كان في يدك من
 غيره فانه يدقيل بعد حاهلاً من طلب من الامر ما لا يشبهه وليس من
 اهله ولم يدركه اباه ولا احد من قبلة ولا امر من مثله **قال الفيلسوف**
الملك والوالاه في له تعاهد هم الرعيه في هذا وانشاهه الوم واسواقدين
 لان سقل الناس من بعض المنان وتكرم منها ما قد لوه وجر العرابيه

Arabic text of "The Ascetic and the Guest"; British Library, MS Or. 4044, foll. 134v – 135v

که یک خیمت نمی کرد نیز در خیمت می خند
و خردندان ترا دارند بناج این شادان در فهم آرد و این بخاریب را
مفت دی عقل و طبع گردانند و بناج کارهای دینی و دنیاوی
بر تقصیت آن بند و هر چه خود تا و فرزندان را بپسندند در باب
دیگران زیوانند تا فواج و خوام کارهای ایشان بنام نیل و در
بانی بخند و بخند می باشد و در دنیا و آخرت از نعمات بندگداری
مسلم ماند انشا الله تعالی

یاد

التائب والضيف

زای گفت بهر تابه که شوم مثل دیگران از عافیت که در دنیا غلو
نماید و چون مثل آن نموده شود در بنایه قوت و اثابت کرد بر
اکثر از بنایه استبان اگر چه بنیته خود بگذارد و هر چه در
اختیار کند و چون از ضبط آن عاجز آید رجوع بکار خود بیشتر کرد
مناسف و محتسب باید بر من جواب داد که لکل عمل رجال
مترکی است مودت و همت بکسب اعراض نماید و خویشتر با در
کاری افکند که لا یق حال و موافق اصل و باشد لاسک در
مقام تردد و حیرت او ند و تلف و حیرت پیوسته ندارد و باید که ترا
کار حیرت نیست بر بند بر سر مجده که گفته اند الحیوة لا تنسی و لکن
دقایقها تنسی مرد باید که بر عرصه عمل و جاده حرف خویش ثبات
قدم برزد و تلف تردد و در شایخ ناره نرند و مجال شکوفه و طراوت

برک آن فریفته شود و چون بخیر و نزهت و بین آن و اش نغزید
انرا نگاه دارد قال **اللی صلی الله علیه و سلم**
من یزق من شیء فلیکنه و از انثال این مقدمه حکایت
آن زاهدیت نای رسید که چگونه است **حکایت**
گفت او رده اند که در زمین ک نوح مرادی صلح و معصوم
و در دین لجهت احمی تمام داشت و بر طاعت و عبادت
مداومتی تمام می نمود همت بر احکمت و رسوم چهار صبر و
و روزگار بر اصال خیرات و شفیق مصلح آن مقرون
و از دوستی دنیا و کسب حرام ممنوع و معصوم و از وصیت
زبا و غیب و نفاق مسلم

سبحان الله الذی جعل فی الخلق احکاماً انزل اللوح الباری

چک در حضرت خدای زده هر چه جزا و پست بشتای زده
روزی بسیاری زوایه و نماز شد زاهد نمازی تمام و مراعاتی
واقف واجب داشت و اهل نماز و استنشاق ریش و باز رفت
چون ای افان بکشد از رسید که انرا بکلی ای و معصم ک نام جانبیت
همان جواب داد که بر حال عاشقان صادق صلح
ظاهر بی بیان باطن و قوف نوزان یافت و هر که عاقل و وار قدیم
در راه عشق نهاد و مقصد او رضا و سیت باشد شک پیروز
کند از در یادیه فراق می بود و مقامات منفاه و سیرت
می کند ناظر بر قلبه دل افکند و جلالک این سعادت یافت
جان او برای قربان در میان بند و الا از خان عزیز چیزی باشد خدا
دارد

مواظب

بانی این آری به المنام این از چک در جمله قصه من در از است و سپهر

مرا بایست و نهایت سیدانست

نقاد قتی لا عن لای حکایاتی پنهنجا جمل شورو

چون این مفاوضت بر داشتند زاهد بفرمودند تا قدری خرمنا آوردند
و هر دو از آن بکاری بر زدند همان گفت لذیذ میوه است و اگر
در ولایت ما این یافته شدی نیکو بویی بر چند نفلی دارد و
بقراردی با موافقت نیست و در آن بلاد انواع فواکه و الوان شمار که
هر یک را بحکم الله لذیذی تمام و چه لای و بی کمال است می نمود روزی
آن زاهد نما طاهرت زاهد گفت این همه منجسط می خورد و میلی
تولد نبود و جودان بر عدم واضح است و یک سخت شمره از آن که
از روی چیزی بود و بیان رسید چه قدر مراد و ادراک سعادت
بشت برین است اند و اکذرا نموده شود که فاعان از موجود شده
است و از معدوم فایز دلیل و نمودنات و تصور نیست
و این زاهد بر زبان عبری سخن گفتی و دی کدم و چا و رقی لطیف
داشتن هممان را حیرت او خوشتر آید و خواست که ان لغت از وی با همورد
نخست بر وی شاکر و گفت چشم بدید و باید فصلح این کمال زنده
و عبارت ازین باک تر گشتنیده

بگذر از چند تو جو در آب شکر زانک

در کام بچرخ ز زبان شکر شیت
قال البی صلی الله علیه و سلم ان من اللسان لیسرا توقع می کنم
که این زبان را بساموزی و این اللسان را چنانک از معرفت تو پیوسته

First half of the Persian text of "The Ascetic and the Guest"; Pers. MS 68, Univ. of Manchester (616/1219)

با چنانچه مودن کردنی چنانچه معروف در اکثر از من بلا طفت
 واجب دینی و در ضیافت انبواب تکلف سخت کردی امروز
 که وسیلت مودت و دلالت صحبت حاصل از این است که شفقت
 و مای و افتخار مرا با هنر از لغی نای سوا لاف مکرمت بد و اراستینه
 کرد و در مجلس شکر در آن ترجمه مشی که و زبانشد
فان تجز العجمی فانه یز اللالی الظام از د واجها
 و کنت اذا ما زنت عندک حاجه علی کمال الایام همان علاجها
 ناهد کشف فرمان بردارم و بدین سلسله مباحث می بنام و اگر این
 رغبت صادقت و غیرت در امضا ان مصمم ایچ بیست کرد از
 نصیحت کجای آن ده شود و در تعلیم و تلیقین جد و مبالغت
 واجب بنم مهران روی بنان آورد و مدتی در ناز نفس را بنان
 ریاضت داد اخر روزی زاهد و ناکف که کاری در شوار و رخی
 عظیم پیش کبرفته
اذا تم وجه الشیخ خضلة وان رام باک الحیز عوجل الفقل
 همان جواب داد که امرا با بخل و در ضحاک و جهالت از بنا بچ
 نادانیت و کسب هنر و صلاح و تحمیل مضایل ذات نشان
 خود و صفات و دلیل عقل و یکا پستت
بمحو اجزاء سبوی دولت بوی
بمحو بدیخت زاد و بود بمحوی
 ناهد کشف من ترا بطنا صحبت جای آوردم و می ترسیم از این عوایف
 این مجاهدت بنیادت کشد چنانک از ان زاع که یختر کیک

می مودت همان شنید که چگونه است ان گفت آورده اند
 که روزی زاعی کبکی زاید که بنصرتی رفت
علی فخار و ارفه ز باها مختصر مودی الحید
 افواج حین عارضاها سحر کنیم کادیم و بالعبر
بگرفت شکوفه بجزین کرد رباع
جوانک پسناره کد ز کاه گشتان را
 خرابین او در دل زاع خوش آمد و اراستینه چو کات و جوی اطراف
 او از نو بر دمط بلع با بواب محاسن التفات نامست و هراتیه ازا
 جویان باشد
کالعین منه هومه فی الحسین تبعهم والاقف نطل علی شوی
الطیب
 در جمله خواست که از ایام روز یکجای کوشید و تراش کیک
 بویید نفس و نیاموخت و در شان خویش فراموش کرد چنانک
 هیچ گونه رجوع با آن ممکن گشت و این مثل بیان آوردیم نایمانی که
 رنج صایع و سعی باطل پیش کرده زبان اسلاف می یکداری
 و عبرتی می توانی مودت و گفته اند جاهل ز غلاوت است که خویش
 زاد کرداری اندازد که پیشه اسلاف و کاین و موافق نیست و باشد
 و این باب حرم و احتیاط با دشاهان منعل است و هر اولی که او را
 نصیحت مالک و تزییه و عیایا و تربیت دوستان و وقع دشمنان علی
 باشد درین معانی تحفظ و قیظ لازم شمرد و مذک اندازد که ما هل
 و بدو هر خویشتر در روز لجر آورد و خود را با کاشی هم عنان

بنیاد زد که در کفالت و کفایت هم تک ایشان بنیاد بود و اگر د و آسینه
 کند که ایشان ستمک امد اضطرار بنکان و نگاه داشت
 مرایب در کارهای مالک و فوایب سیاست اصیلا معت برست و میان
 با دشاهی و در هفتای رعایت ناموس فرق توان کرد و اگر تعاقب
 متر لنها از میان بجزیرد اراذل حرم زمانه زمینیه او سناطاید
 او سناطاید در مقابله اکابر و خلل آن بسیار باشد و بیعت آن فر اوان
 پیدا آید و ما ز ملوک و اعیان روزگار بر داشته کرد ایندی این طریقت
 مقصود بوده است
لله در انوسر وان من رجل ما کان اعرفه بالذکر و باللسان
 بهیم آن مسوا کرده فلما وان بدیل سوا لاجتار بالاعمال
 زیرا که باست تمام این رسم حکم اینان خیره کرد در این حرف در معرض
 احتیاط صناعت آیند و اصحاب صناعت کار را زبان حرف بنیاد
 کرد و بلا بدصرتان شایع و مستفیض کرد و اشیا معیشت
 خواص و عوام مردمان علی الاطلاق خالی بدید و مستیاب از معانی
 با مالک و شویترین ز کباران افند و از آن بدت ظاهر شود و مکتوف
 کرد و **فان لرج سیر و یحین اذا کان البساعی قسدا د**
 اینست داستان کسی که حرف خویش فرو کرد از د و کار کویید که در آن
 از وجه ارت و طریق اشکاب مجالی ندارد و خردمند باید که از ابواب
 از حمت نفهم و ادراک معانی و شناختن مواضع حجاب خواندنه از
 برای تفکر و خیران باید که اعتبار خویش انداخت این حکم و مواعظ
 نیت در ناز و دیدان انفعال تواند کرد و اخلاق و عادات خویش را

Second half of the Persian text of "The Ascetic and the Guest"; Pers. MS 68, Univ. of Manchester (616/1219)

و بهر آرزو و دست در شاخ ناز نه نهد و بحال شکوفه و طراوت برک
آن فریفته نشود و چون بخلاوت شربت و یمن عاقبت و اثر تو اند
بود آنرا نگاه دارد **قال النبي عليه السلام**
من شرب من ماء فليكن له و از امثال این مقدمه چنان است
هر چه روزی داده شد از چیزی تا لادم شود انرا زاهدست رای بر سید که گونا گون است
آورده اند که در زمین قنوج مردی مصلح و متعفف بود و در دین
اجتهادی تمام و بر طلعت و عبارات مواظبتی بشرط نهمت بر احیا رسوم
مصرف و روزگار بر امضا خیرات مقصور و از دست خدایا و کسب حرام
معصوم و از وصیت ریا و عنیت و نفاق مسلم
متجدد مخفی الصلاة و قد ابى اخفا و ما اثر السجود الباری
ما ذکره است همان دارد **نماز را** **بهر دست سر باز دارد** **همان داشت از انرا** **سجود بسدا**
ساخته عشقش از میان خمیر **از قل الله ثم ذرهم پیر**
چنگ در حضرت خدای نراه **هر چه او نیست پشت پای نراه**
روزی مسافری بزایه او همان شد زاهد تازی و افزواج داشت
و باهتر از تمام و استبشار پیش او باز رفت چون پای افزار بکشاد
بر سید که از بجای آیی و مقصد کدام جانب است همان جواب داد
که بر چاک عاشقان صادق بسامع ظاهر بی عیان باطن و قوف

← *ḥadīth*

← Line from al-Buḥturī

Again, these images are from Ms. or. oct. 4046 at the Staatsbibliothek zu Berlin (dated 683/1284). Most Arabic quotes are in large black ink, with Persian "translation" (often more like a gloss) in red.

*mutahajjidun yukhfi ṣ-ṣalāta wa-qad abā /
ikhfā'ahā atharu s-sujūdi l-bādī [corrected]*

*namāz-kunanda ast panhān mī-dārad namāz rā va bi-durustī
sar bāz-zad panhān dāshtan-i ān rā aṣar-i sujūd-i paydā*

“One who prays late at night hides his prayer, but /
the manifest sign of prostration belies that concealment”

– al-Buḥturī (d. 284/897)

در جمله قصه من در لغت و سفر مرا بدایت و نهایت پیدائست
تَقَادِفُ بِي بِلَادٍ عَنِ بِلَادٍ كَأَنِّي بَيْنَهَا خَبَرٌ شَرُودٌ
می اندازد مرا بلاد از بلاد گویی که من میان آن بلاد خبری ام
دمنده

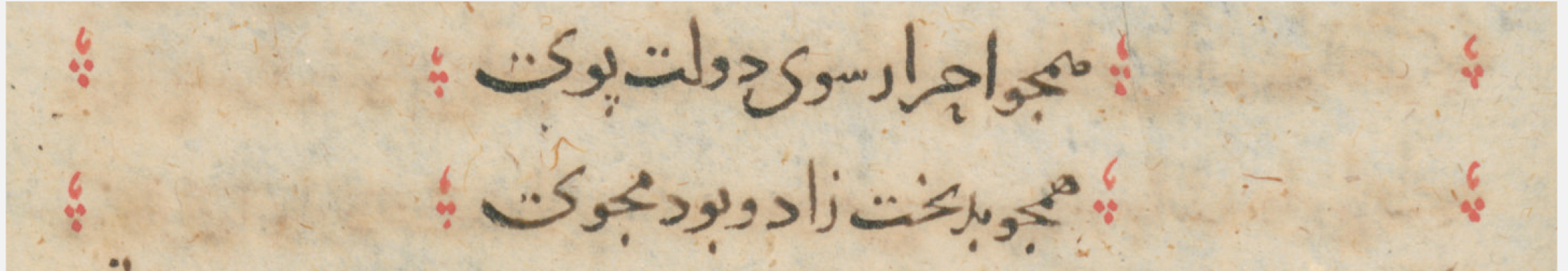
taqādhafu bī bilādun ‘an bilādī / ka-annī baynahā khabarun sharūdū [corrected]
mī-andāzad marā bilād az bilād / gū’ī kih man miyān-i ān bilād khabarī-am ramanda
“I am tossed from country to country / as if I were a rumor spreading among them”
– al-Buhturī (d. 284/897)

ازین بارع تر نشوده ۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶
بگذاخت چسود تو چو در آب شکر زانک
در کام سخن به ز زبانت شکر نیست
قال النبي عليه السلام ۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶ ۶
ان من البيان لسحرا
بدرستی که زبان آوری جادوی است

*bi-gdākht ḥasūd-i tu chu dar āb shikar zānk /
dar kām-i sukhan bih zi zabānat shikarī nīst*

“The one envious of you melted like sugar in water, for /
there is nothing sweeter on the palate than your tongue”

– Sanā’ī (d. probably 525/1131)

ham-chu ahrār sū-yi dawlat pūy /

ham-chu bad-bakht zād u būd ma-jūy

“Strive toward felicity in the way of noble people;
do not seek the lot in life of the unfortunate”

– Sanā’ī (d. probably 525/1131)

Signs of a Difficult Text

- We have various indications that, even in the 7th/13th c., some readers found it difficult to understand the Arabic quotes in Naṣr Allāh's text.
- One example is the Berlin manuscript (dated 683/1284) with the interlinear translations.
- Another, perhaps more interesting kind of evidence is the existence of commentaries (*shurūḥ*), meant to explain the meaning of Arabic quotes.
- Two of these *shurūḥ* are extant and have been published by Bihrūz Īmānī.

شرح اخبار و ابيات امثال عربي و كليلا و دمنه

فضل الله بن عثمان بن محمد الاسفزاری

(تأليف درنیمه اول سده ۷ق)

و

مؤلفی ناشناخته

(تأليف در سال ۶۲۱ق)

مقدمه، تصحيح و تعليقات: بهروز ایمانی

مُتَهَجِّدٌ يُخْفِي الصَّلَاةَ وَقَدْ أَبَى
إِخْفَاءَهَا أَثَرُ السُّجُودِ الْبَادِي

[بحتری است قائل این قطعه و مطلعش این است] ۶:

حَقًّا أَقُولُ: لَقَدْ تَبَلَّتْ فُرَادِي
وَاطَّلَتْ مُدَّةَ غَيِّ الْمُتَمَادِي ۷

یعنی شب را به اقامت صلوات و ادامت دعوات زنده می دارد (66b) و به روز در ستر
و اخفای آن می کوشد، اما انوار عبادت و آثار طاعت بر صفحه او پیدا است و در ناصیه او
روشن، كما قال الله تعالى: ﴿سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ﴾ ۸ ۹

A line from al-Buḥturī, as explained by commentator Faḏl Allāh Isfizarī (ca. early 7th/13th c.)

فاما بواسطه ایراد غرائب لغات و اطرای کلام بحاسن عربیات و مبالغه در استعارات تشبیحات
متفرقه و اطناب و اطالت در الفاظ و عبارات منقلبه خاطر مستمع از التذاذب غرض کتابت او را که خلاصه
مافی الباب بازمی ماند و طبع قاری نیز از عهد و ربط مبادی قصد بمقاطع و ضبط او اهل سخن بخوانم

yet, by reason of the adoption of strange idioms, and of language immoderately overlaid with the beauties of Arabic expressions, coupled with excessive use of metaphors and allegories of various kinds, added to glowing language and prolixity in words and obscurity in expression, the mind of the hearer is unable to derive any pleasure from the aim of the book, or to comprehend the object of its design: the judgment, also, of the reader cannot discriminate between the com-

Another judgment of the difficulty of Naṣr Allāh's Arabic-inflected style comes from Vā'iz Kāshifi (d. 910/1504–5), in the preface to his rewriting of *Kalīla and Dimna*, the *Anvār-i suhaylī*. (The translation is by Arthur N. Wollaston, 1877.)

Concluding Thoughts

- There is, on the one hand, the difficulty of contextualizing Naṣr Allāh's *Kalīla and Dimna* within a broader tradition of classical Persian prose literature. Does such a concept make sense? How could we build a discourse around it?
- Even if we had a more established framework within which to situate this work, there would still be the challenge posed by the seemingly idiosyncratic style pursued by Naṣr Allāh, relative to earlier authors (cf. Omidsalar).
- On the other hand, we see a tension between the popularity, high status, and influence of this version of *Kalīla and Dimna*, and the apparent difficulty that it created for many readers.
- Interpreting Naṣr Allāh's work as (in part!) a “persianization of Arabic *adab*” can help on both fronts.

اخلاق محتشمي ، اخلاق ناصري ، الأدب الوجيز ، الأوامر العلاجية ، بختيارنامه
طبع نشده ، بزم و رزم ، بُستان العقول ، تاج المآثر ، تجاربُ الأمم فارسي ، تحفة
الوزراء ، ترجمة محاسن اصفهان ، ترجمة ملل و نحل ، ترجمة يميني ، تزجية الأحصار ،
التوسل إلى التوسل ، جهانگشای جويني ، چهارمقاله عروضي ، درة الأخبار ، راحة
الصدور ، رسالة مناظرة گل و مل ، روضة أولي الألباب ، روضة العقول ، سبط العلي ،
سندباد نامه ، عقد العلي ، فرائد السلوك ، مرزبان نامه ، مرصاد العباد ، المعجم في آثار
ملوك العجم ، المعجم في معايير أشعار العجم ، معيار الصديق ، مكارم اخلاق ، منشآت

Mujtabā Mīnuvī's list of works influenced by the style of Naṣr Allāh's *Kalīla and Dimna*. The range of genres is extensive...